

Tarinoita kertoo:
Juhani Nurila
Kälviä

EEMELIN TARINOITA OSA 2

EEMELIN TYÖTOUHUJA

Sota-aika oli ankeaa meille kaikille, kun isä oli sodassa ja talon työt piti suorittaa jollakin lailla, että saatiin leipää isolle perheelle. Meille kävi varsinaisen kylvötyön tekemässä Porkolan Jooseppi, joskus isäkin sai lomaa kylvötoita varten. Sota-aikana olivat vanhemmat *kotirintaman* miehet auttamassa taloissa, että saatiin kylvötyöt ja elonkorjuutyöt tehtyä ajoissa. Muistan myös "Nurmelan Tuutun" käyneen auttamassa taloissa edellä mainituissa töissä.

Silloin piti myös äidin ja muidenkin naisihmisten olla päivisin raskaissa peltotöissä mukana ja illoin ja aamuin vielä navettatöissä. Sen ajan naiset niin kaupungissa, kuin maallakin joutuivat raatamaan raskaita töitä, joita rauhanaikana normaalisti miehet tekivät.

Eemelin ei tarvinnut osallistua sotatoimiin rintamalla. Hän pystyi kyllä hevosen kanssa äestämään, kun hänelle annettiin työstä ohjeet, samoin hän teki muitakin töitä toisten sakissa esim. kylvötöitten aikana. Polttopuitten hakkausta ja ajoa Eemeli pystyi pahasesti tekemään. Monesti kyllä hevosen kanssa "kryssä", mutta jotenkin aina sitten kumminkin puukuorman kanssa kotia pääsi. Hevosetkin kyllä tottuivat Eemelin käsittelyyn, vaikka saivat kuulla Eemelin kovaäänistä manausta, kun vetivät väärään aikaan reet liikkeelle ja Eemeli joutui kantamaan puut rekeen tai tekemään ylimääräisen ringin ja takaisin läjälle.

Kerran Eemelin tullessa puukuorman kanssa kotia kohti Umpisuolta tuli vastaan toinen kova hevospies, Polson Yrjö, Mäkelän Reinon hevosella. Polso oli silloin Reinolla trenkinä, ja hän oli tuomassa sontakuormaa Jatkonevan pellolle. Siinä talvitiellä sitten nämä kaksi hevosta tulivat vastatusten, koska kummankaan luonto ei antanut periksi ajaa tiensivuun ja *antaa toiselle tietä!* Kun hevosten päät siinä oli sitten vastakkain, huusi Eemeli Yrjölle: **"Ekkösinä tiejä sääntöjä, se ajaa sivhun joka vasthaan tulee"!!** (Yleensä metsästäpäin tulevalla hevosella oli lasti päällä ja sille annettiin tietä.)

Eemeli oli seuraa kaipaava tyyppi, hänen piti saada "keskustella" (väitellä) asioista. Yleensä olikin niin, kun oli enempi sakkia koolla, että osa oli Eemelin kanssa asiasta samaa mieltä ja toiset sitten toista mieltä. Näin saatiin keskusteluihin vauhtia ja keskustelu kävi kuumana hetikuin eduskunnassa konsanaan.

Eemeli osallistui kaikkiin mahdollisiin tilaisuuksiin ja tuli tunnetuksi henkilöksi koko pitäjässä. Hänelle oli annettu nuorisoseurantaloon pukukopin hoito tanssi-illoiksi ja muulloinkin, kun oli eri tilaisuuksia seurantalolla. Siellä Eemeli oli ottamassa vaatteet säilöön. Välillä vahtimestarinkin homma lankesi hänelle, siihen kuului lattian laaseminen ja enimpien pölyjen pyyhkiminen penkkien päältä yms.

Siihen aikaan kierteli taiteilijoita eri paikkakunnilla, Kälviälle he yleensä tulivat junakyydillä, koska autoja oli silloin vielä harvoilla ihmisillä. Kun tiedettiin etukäteen jonkun esiintyjän tulevan junalla, laitettiin asemalle joku häntä vastaanottamaan. Se henkilö oli useimmiten justiin Eemeli, kun kukaan muu ei viitsinyt lauantai-iltapäivänä asemalle lähteä.

Varmaan moni tulija katsoi vähän pitkään vastaanottajaa, mutta eihän siinä auttanut muuta kuin mukaan vaan. Eemeli saatteli sitten vieraan seurantalolle odottamaan illan esitystä.

KOMMELLUKSIA SEURANTALOLLA

Kerran oli seurantalolla maalaisliiton vaalipuhetilaisuus, johon pääpuhujaksi oli tulossa kansanedustaja Kustaa Tiitu. Tällä kertaa olikin sitten arvokasta vierasta vastassa senaikaisia kunnanisiä: Otto Kangas.

Seurantalo oli täynnä kuulijoita, kun Otto tuli Tiitun kanssa sisälle saliin, ja olivat viemässä päällysvaatteitaan salin kautta pukukoppiin. Eemeli piti reviiristään tarkkaa huolta, eikä yleensä päästänyt asiakkaitaan asioimaan salinoven kautta, vaan eteisessä olevasta vaateluukusta. Salinpuoleisissa ovissa ei ollut vedintäkään olemassa.

Otto oli ajatellut, että juhlapuhuja voi viedä vaatteensa säilöön ilman maksua sieltä salinpuolen ovesta. Niinpä Otto koputti pukukopin oveen. Kun Eemeli avasi ovet, oli Tiitu siinä ensimmäisenä ovella. Silloin Eemeli tarttui Tiitua rinnuksiin kiinni ja karjaisi kovalla äänellään: **"Yhtään jätkää ei tuu tämän oven kautta, -tuu"!!**

Tämä välikohtaus herätti salissa melkoista hilpeyttä, mutta Otto ehti selittämään sitten Eemelille, että tulija on juhlapuhuja. Kyllä kait hän saa tuoda vaatteet ilman maksua säilöön? Silloin Eemeli vetäisi juhlapuhujan koppiinsa ja sanoi: "Sinä saat tuoja tämän kautta, mutta O t t o m a k s a a"! Otto maksoi 20-penniä suosiolla eteisen luukulla.

Näytöskappale oli alkamassa, kolme kertaa on jo "soitettu" kelloa ja yleisö katsoo kohti esirippuja odottaen niiden avautumista. Verhot liikkuvatkin lupaavasti, mutta näkyviin tulee miehen housunpersamus. Yleisö alkaa taputtamaan käsiään, mutta verhot sulkeutuvat heiluen. Vähän ajan kuluttua toistuu sama ja yleisö yltyy suosionosoituksiin.

Silloin tuleekin miehen naama verhojen välistä esiin ja kasvoilla on hämmästynyt ilme (katsoo saliin taputuksen syytä). Tämä oli yleisölle parempi esitys kuin itse näytöskappale. Kun Eemeli oli mennyt vahtimestarin ominaisuudessa avaamaan näyttämön etuosassa olevan kuiskaajankopin kantta, tuli hänen takapuolensa esirippujen välistä näkösälle saliin. Tätähän ei Eemeli kiireessä edes huomannut, vaan ihmetteli taputuksia edellä mainituin seurauksin.

Eemeli kertoi nähneensä seurantalolla "hienon" neitin, jolla oli siihen aikaan muodissa olevat pitsiset, tärkätyt alushameet päällä. Eemeli sanoi, että kun tyttö kyykisty, niin näky kaikki alushameen *potsyt ja prityylit*. (Piti sanoa: pitsit ja prottyylit).

Eemeli teki usein itse numerolappuja pukukoppiin jostakin vanhasta kenkälaatikosta tai muusta pahvista leikkoen lappuja isoilla "lammasrauvoilla" (keritsimillä) ja kirjoitti lyijykynällä numerot lappuihin. Niistä numeroista ei tullut aina niin häävejä, koska kynähommat eivät olleet hänelle jokapäiväisiä.

Kerran sitten tämän kylän nuorimies oli luukulla tytön kanssa, jonka oli vasta ensi kertaa tavannut tanssisalissa ja oli päässyt saatolle. Kun Niilo näytti numerolappua pukukoppi-herralle, niin hän kysyi: "Mikä tämä numero oikein on?" jolloin Eemeli huusi pukukopin luukusta kovalla äänellä: **Vittu!!**

Niiloa oli tapaus kovasti hävettänyt, koska tyttö ei *tuntenut* Eemeliä, kuten Niilo itse tuns. Eemelillä oli kova kiire virantoimituksessa, eikä häntä kärsinyt paljoa puhutella silloin.

Tärkeitten tehtävien takia Eemelille soitettiin puhelimella usein, koskien tehtävien suorituksia ja muuta sellaista. Me pojankluput oltiin siinä parhaimmillaan, kun kerran joku soitti Eemelille. Kun puhe oli päässyt hyvään alkuun, meni joku meistä tönäisemään Eemeliä kesken puhelun. Silloin Eemeli hermostui ja huusi kesken puhelua: "Saatanan j ä t k ä, mee siitä tunkiolle." Varmaan toisessa päässä ihmeteltiin vahtimestarin puhetapaa.

SODANAİKANA TAPAHTUI EEMELILLE

Tämä tapaus sattui jo vuosisadan alkupuolella, kun täälläkin oli venäläisiä sotilaita (ryssiä). Eemeli oli tietysti siellä kyläilemässä ryssien kämpällä. He kortteerasivat kirkonkylällä Aution Jaakon kämpässä, joka oli nykyisen KPO:n kaupan länsipuolella. Siellä Eemeli oli tarkastellut lähemmin ryssien *krafton-kivääriä*, kun ase laukesi ja kuula meni kämpän katosta läpi. Eemeli ei ollut pahemmin asemiehiä, mutta kertomansa mukaan hän oli avannu kaikki hanikat pyssysä, ko kuulu: **-JYTYM!!**, kun ase laukesi. Oli kuulemma kämpä tyhyjeentynny äkkiä!

Sota-aikana olimme naapurin Ilsen ja äitini kanssa tulossa iltajunalla Kokkolasta. Oli sovittu, että Eemeli tulee hevosella vastaan, silloin isä oli rintamalla ja Eemeli oli ainut hevosmies talossa. Silloin talvisota-aikana oli kovat pakkaset ja paljon lunta, eikä ollut muita valojakaan koko matkalla kylälle päin kuin Tuunalan vanhan tuvan pieni ulkolamppu. Se ei maantielle asti paljoa valaissut.

Niinpä Eemeli oli tullut vastaan asemalle isolla *Maija*-nimisellä hevosella. Meillä oli silloin myös *pikkuruuna Pomo* nimeltään, joka oli jäänyt talliin. Niinpä istuimme kirkkorekeen vällyjen alle ja Eemeli lähti ajamaan kotia kohti istuen kuskin paikalla reen etuosassa.

Kun päästiin "Pirtti-kaffilan" (nyk. kellosepän talo) kohdalle, heilahutti tuuli kahvilan metallista kahvipannu-mainoskilpeä, tästä hevonen säikähti ja lähti kovaan laukkaan kotia kohti. Eemeli koitti saada hevosta hiljentämään vauhtia, mutta hevosen kaviot vastasivat reen keularautoihin niin, että säkeneet vain lensi pimeässä ja vauhti vain parani.

Minä olin silloin vasta siinä 3-4 vuoden ikäinen ja äiti pudotti minut kyydistä, heittäen minut tienvarteen lumikinokseen. Sitten he hyppäsivät Ilsen kanssa myös pois kyydistä ja tulivat minua hakemaan.

Hevonen juoksi kotiin asti, vain Eemeli oli enää kyydissä. Siellä vasta Eemeli huomasi, ettei kyydissä olekaan muita ja lähti katsomaan, missä väki on. Hevonen oli siinä jo rauhoittunut ja me tultiinkin sitten kyydissä loppumatka. Eemeli oli laittanut vahingossa lyhyemmät "pikku-ruunan" aisat kirkkorekeen, jolloin Maijan jalat alkoivat vastata reen keularautoihin sen juostessa.